

Editorial

Αγαπητές φίλες αναγνώστριες και Αγαπητοί φίλοι αναγνώστες,

Καλή μας χρονιά με δυναμισμό, δημιουργικότητα, αισιοδοξία και ελπίδα για μια καλύτερη χρονιά σε όλα τα επίπεδα.

Στο παρόν 44^ο τεύχος και 1^ο του 2026 φιλοξενούνται επτά άρθρα και δυο ξεχωριστά κείμενα εκ των οποίων το ένα υπογράφει η Καθηγήτρια του ΕΚΠΑ και μέλος της Συντακτικής Επιτροπής από την έναρξη κυκλοφορίας του περιοδικού μας, κ. Αγγελική Γιαννικοπούλου που σκιαγραφεί την πορεία μου καθώς πλέον συνεχίζω στον ακαδημαϊκό χώρο ως Ομότιμη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Εκφράζω τις βαθιές ευχαριστίες μου στην αγαπητή συνάδελφο για την τιμή να σταθεί στο έργο μου και να συντάξει αυτό το κείμενο που με συγκινεί ιδιαίτερα. Με αφορμή αυτή την αναφορά εκφράζω τις ευχαριστίες μου σε όλα τα μέλη της συντακτικής επιτροπής της μέχρι τώρα πορείας του περιοδικού μας, που το στήριξαν και συνεχίζουν να το στηρίζουν προσφέροντας από τον πολύτιμο χρόνο τους, ώστε να δίνεται πεδίο έκφρασης σε ερευνητές και ερευνήτριες για την παιδική/εφηβική λογοτεχνία και την εξέλιξή της. Το δεύτερο κείμενο που φιλοξενούμε και ήταν η αφορμή να δημιουργηθεί ένα νέο πεδίο στην πλατφόρμα του περιοδικού μας με τον τίτλο «Ο λόγος των δημιουργών», είναι μια άποψη του γνωστού συγγραφέα Μάνου Κοντολέων, που εκτός από λογοτεχνικά κείμενα μας έχει δώσει και δοκίμια για την παιδική λογοτεχνία. Ήδη από τον τίτλο του άρθρου, *Πρέπει να αποσυνδέεται το έργο από τον δημιουργό ή να αντιμετωπίζονται ως αδιάσπαστη ενότητα;* ο αναγνώστης και η αναγνώστρια μπορεί να διαπιστώσει τον προβληματισμό του συγγραφέα σε ένα θέμα που κατά καιρούς έχει βρεθεί στο επίκεντρο συζητήσεων. Ελπίζουμε και μελλοντικά η στήλη αυτή να δέχεται απόψεις οι οποίες θα δημοσιεύονται με βάση τις προϋποθέσεις που τίθενται στο συγκεκριμένο πεδίο.

Τα επιστημονικά άρθρα του τεύχους έχουν έναν πολυθεματικό και πολυπρισματικό χαρακτήρα. Συγκεκριμένα:

Πρώτη θέση στο τεύχος έχει το άρθρο με τίτλο «*Και να μου πεις για τα παιχνίδια σου!*»: *όψεις και λειτουργίες του παιχνιδιού στο έργο του Χρήστου Μπουλώτη*, των συναδέλφων Βασιλούδη Βασιλική και Καραίσκου Μαρία, με την βαθμίδα της Επίκουρης Καθηγήτριας και οι δυο στο πανεπιστήμιο Κρήτης και αντίστοιχα όπως αναφέρονται στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης. Το άρθρο έρχεται να αναδείξει τις διαφορετικές εκφάνσεις του παιχνιδιού στο έργο ενός ξεχωριστού συγγραφέα που με το έργο του έδωσε μια άλλη όψη στην σύγχρονη λογοτεχνική παραγωγή για παιδιά, η πλειοψηφία του οποίου εστιάζει στο παιχνίδι, όπως εξ άλλου και το ενδιαφέρον του για συλλογή παιχνιδιών από όλο τον κόσμο. Όπως δηλώνουν οι δυο αρθρογράφοι στη μελέτη τους εξετάζουν την παρουσία του παιχνιδιού ως “αθύρματος” με ποικίλες συμπαραδηλώσεις ως προς τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει στην αισθητική συγκρότηση του παιδιού και στις αντιστάσεις

που το παρωθεί να καλλιεργήσει απέναντι σε μια τεχνοκρατικά προσανατολισμένη περιρρέουσα πραγματικότητα. Ως βασικός στόχος τίθεται η ανάδειξη διασυνδέσεων του παιχνιδιού με την αντίληψη περί παιδικότητας, όπως αυτή κατασκευάζεται από τον συγγραφέα.

Η Ρόζη-Τριανταφυλλιά Αγγελάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, με το άρθρο της «Ούτε τ' όνομά μου»: Προσφυγιά, μετανάστευση και μορφές αντίστασης στην πολιτισμική ενσωμάτωση στην παιδική λογοτεχνία. Διδακτικές προσεγγίσεις, επιχειρεί να μελετήσει σε μια σειρά εικονοβιβλίων της παγκόσμιας λογοτεχνίας, τον τρόπο ενσωμάτωσης προσφυγόπουλων ή παιδιά μεταναστών στην κοινωνία της χώρας υποδοχής, που σχετίζεται με το όνομά τους. Παράλληλα, παρουσιάζονται κάποιες δράσεις που σχεδιάστηκαν και πραγματοποιήθηκαν από φοιτητές/τριες του ΤΕΠΑΕ με στόχο να αναδειχθεί ο δυναμικός ρόλος της παιδικής λογοτεχνίας στην ενσυναίσθηση των αναγνωστών απέναντι στην προσπάθεια παιδιών προσφύγων και μεταναστών να ενταχθούν σε μια νέα κοινότητα.

Με το είδος των βουβών κόμικς ασχολείται ο Επίκουρος καθηγητής στο ΤΕΠΑΕΣ του παν. Αιγαίου Γιάννης Κουκουλάς ο οποίος εστιάζει την έρευνά του στο βιβλίο *Infierno* των Τίτο Φαράτσι και Σίλβια Τζίκε, και επιχειρηθεί μεταξύ άλλων την αξιοποίηση αυτής της κατηγορίας βιβλίων για διδακτικούς σκοπούς στην εκπαιδευτική διαδικασία. Εξετάζει, επίσης, στα τεχνάσματα που υιοθετούν οι δημιουργοί τα οποία υποκαθιστούν τις λέξεις και καθιστούν αποτελεσματική την αφήγηση, όπως την διεικονική συσχέτιση των αναπλαισιωμένων εικόνων με αντίστοιχες εικόνες προγενέστερων έργων με τρόπο που ανακαλούνται στη μνήμη των αναγνωστών νοήματα των πρωτοτύπων και γενικά εκείνα τα στοιχεία που θέτουν τον αναγνώστη σε ενεργητική αναθεώρηση των συμπερασμάτων του.

Ο Δημήτρης Κόκκινος και η Κυριακή Φαρδή, μέλη ΕΔΙΠ στο ΠΤΔΕ του πανεπιστημίου Αιγαίου, υπογράφουν από κοινού το άρθρο με τίτλο *Το παιδικό/νεανικό βιβλίο γνώσεων ως ένα σύγχρονο μέσο για την καλλιέργεια του ιστορικού γραμματισμού. Το παράδειγμα των βιβλίων της Μαρίζας Ντεκάστρο, 2194 Ημέρες Πολέμου & 2651 Ημέρες Δικτατορίας*. Επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στα βιβλία γνώσεων και τα εξετάζουν ως υλικό καλλιέργειας ιστορικού γραμματισμού. Η δομή, η τεκμηρίωση, η αφήγηση, η διαχείριση του χρόνου και η χρήση της οπτικοποίησης είναι κάποια από τα στοιχεία που διερευνούν και αποδεικνύουν ότι ο λειτουργικός συνδυασμός αυτών των στοιχείων συμβάλλει στην πρόκληση του αναγνωστικού ενδιαφέροντος και στην κριτική πρόσληψη του παρελθόντος από τους αναγνώστες παιδιά.

Η μεταδιδασκαρική ερευνήτρια στο Α.Π.Θ. Χριστίνα Καλαϊτζή, στο άρθρο της *Ένδυση και Χρώμα ως Πρακτικές Φύλου: Μη-Δυαδικές Ταυτότητες στη Σύγχρονη Παιδική Λογοτεχνία*, επικεντρώνει την έρευνά της σε τρία ξενόγλωσσα βιβλία (*Not All Princesses Dress in Pink*, *My Shadow Is Purple* και *Mary Wears What She Wants*), τα οποία θεωρεί ως παραδείγματα σύγχρονων αφηγήσεων που αμφισβητούν τη δυαδικότητα του φύλου

και στα οποία διερευνά τον τρόπο με τον οποίο το ντύσιμο και οι χρωματικές επιλογές λειτουργούν ως σημειωτικοί φορείς, ικανοί να αναπαράγουν και να αποδομούν κοινωνικά επιβεβλημένους έμφυλους κανόνες. Η μελέτη καταδεικνύει ότι στα τρία εικονογραφημένα βιβλία δεν καταγράφεται απλά μια αναπαράσταση ποικιλομορφίας, αλλά μέσω της αισθητικής αμφισβητούνται κανονιστικά πρότυπα, με αποτέλεσμα την διεύρυνση των δυνατοτήτων των αναγνωστών να μπορούν να σκεφτούν και να εκφράσουν την έμφυλη ταυτότητά τους.

Η Όλγα Άρτεμις Βιδάλη, υποψήφια διδάκτορας του ΤΕΠΑΕΣ στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ασχολείται με τα χαρακτηριστικά ορισμένων geographical wimmelbooks, στα οποία αναπαρίστανται υπαρκτές τοποθεσίες, με ερευνητική πρόθεση να διερευνήσει κατά πόσο αυτά τα εικονοβιβλία συναντώνται με το είδος της ταξιδιωτικής λογοτεχνίας. Στο άρθρο της *Το πολυπαραστατικό εικονοβιβλίο (wimmelbook) ως μορφή ταξιδιωτικής λογοτεχνίας*, εξετάζεται η υλικότητα, η εικονογράφηση, τα λεκτικά και οπτικά αφηγηματικά στοιχεία που οποία συμβάλλουν στη δημιουργία μιας εναλλακτικής μορφής ταξιδιωτικής αφήγησης.

Στο άρθρο *Τείχη στο κείμενο, σύνορα στο περικείμενο. Μία μελέτη για τη θεματική των συνόρων και το περικείμενο στα σύγχρονα εικονοβιβλία*, η επίσης υποψήφια διδάκτορας στο Π.Τ.Δ.Ε. του Α.Π.Θ. Πεταλά Έλλη-Ελένη, επιχειρεί να αναδείξει την αξία και λειτουργικότητα του περικειμένου στα βιβλία, που άλλοτε οπτικοποιείται στα εσώφυλλα, άλλοτε δηλώνεται στον τίτλο και άλλοτε γίνεται η ίδια η ύλη του βιβλίου.

Στο πεδίο «Βιβλιοκριτικές/Βιβλιοπαρουσιάσεις» του τεύχους υπάρχουν νέες προτάσεις και προσεγγίσεις βιβλίων.

Νιώθω την ανάγκη να κάνω αναφορά και να ενημερώσω το αναγνωστικό μας κοινό για την απώλεια ενός ανθρώπου που συνέβαλε ποικιλότροπα στην εξέλιξη της Κυπριακής παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας μέσα από ρόλους και δράσεις κομβικές και καθοριστικές. Ο Κώστας Κατσώνης εκτός των άλλων υπήρξε φάρος και ποιητής και δοκιμογράφος και παράδειγμα για τους νέους δημιουργούς. Άφησε μεγάλη παρακαταθήκη όχι μόνο ως Πρόεδρος του Κυπριακού Συνδέσμου Παιδικού Βιβλίου, όχι μόνο για την Κυπριακή λογοτεχνία αλλά και γι' αυτήν της χώρας μας, καθώς η γλώσσα είναι κοινή και η κουλτούρα επίσης και δεν αφήνει σύνορα μεταξύ των δύο.

Καλή και Δημιουργική χρονιά
Καλή Ανάγνωση

Τασούλα Τσιλιμένη
Διευθύντρια του περιοδικού